

บทที่ 5

การ อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาความพร้อมของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดเชียงราย ครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงความพร้อมของผู้นำ อบต.ในการบริหารจัดการด้านการกำหนดนโยบาย การวางแผนงาน การดำเนินงาน รวมทั้งการจัดสรรงบประมาณด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ระดับความรู้ ความสามารถ ประสิทธิภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประชากรเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 83 คน และประชาชน จำนวน 150 คน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษากลุ่มสมาชิก องค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย แบบบันทึกข้อมูลทั่วไป แบบสอบถาม ตัวชี้วัดความพร้อมหรือการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แบบสอบถามการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แบบสอบถามกลุ่มประชาชนประกอบด้วย แบบบันทึกข้อมูลทั่วไป แบบสอบถามการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทดสอบความเที่ยงของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.92 ทั้งกลุ่มสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และกลุ่มประชาชนเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามและเก็บด้วยตนเองและมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ช่วยเหลือวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการศึกษา

1. ข้อมูลพื้นฐาน

กลุ่มสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนเพศชายมากกว่าเพศหญิง มีอายุระหว่าง 36-46 ปี มากที่สุดมีการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุด ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ในระดับต่ำกว่า 5,000 บาท ส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นฝ่ายสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีตำแหน่งในฐานะผู้นำของท้องถิ่น โดยเป็นประธานกลุ่มต่างๆ มากที่สุด

ส่วนใหญ่ไม่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับการศึกษาหรืออบรมด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมากที่สุดอยู่ในช่วง 1-4 ปี และมีการวางแผนจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ อบต.มาเป็นเวลา 1-4 ปีมากที่สุด

กลุ่มประชาชน

กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนเพศชายมากกว่าเพศหญิง มีอายุระหว่าง 30 – 40 ปี มากที่สุด ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพเกษตรกรมากที่สุด ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นเป็นเวลา 31 ปีขึ้นไป ได้รับข่าวสารข้อมูลจากผู้นำในหมู่บ้านมากที่สุด ด้านความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผลการศึกษาพบว่า ผู้นำ อบต.มีความพร้อมน้อย ในประเด็นการจัดอบรมประชาชนให้มีความรู้และร่วมมือกัน เพื่อจัดตั้งกลุ่มชมรมต่าง ๆ เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรให้มีใช้แบบยั่งยืน เช่น ทรัพยากรใดมีน้อยควรเก็บรักษาไว้ไม่ให้สูญหายไป จัดอบรมเยาวชนในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการจัดอบรมเพิ่มพูนความรู้ ความรู้ ประชุมสัมมนา ในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแก่สมาชิก อบต.อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสมาชิก อบต.ส่วนใหญ่ไม่ทราบถึงแผนงาน โครงการ วัตถุประสงค์ของโครงการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

2. การบริหารจัดการของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล

กลุ่มสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

ด้านการกำหนดนโยบาย วางแผนงาน การดำเนินงาน การจัดสรรงบประมาณ พบว่ามีความพร้อมซึ่งพิจารณาเป็นรายด้านได้ดังนี้

ด้านการกำหนดนโยบาย ผู้นำ อบต.มีความพร้อมในประเด็นมีการกำหนดนโยบายด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมตลอดจนกำหนดนโยบายด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งการบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์ไว้ในแผนพัฒนาตำบลประจำปี มีการกำหนดนโยบายด้านการท่องเที่ยวโดยเน้นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยให้ความรู้และความเข้าใจในธรรมชาติและวัฒนธรรม

ด้านการวางแผนงาน พบว่าผู้นำ อบต.มีความพร้อมในประเด็นมีการวางแผนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมให้น้อยที่สุด ได้กำหนดขอบเขตพื้นที่เพื่ออนุรักษ์ไว้เป็นพื้นที่เฉพาะเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นำความเด่นของแหล่งท่องเที่ยวที่ไม่เหมือนแหล่งท่องเที่ยวอื่นมาเป็นจุดขาย โดยจัดทำแผนการพัฒนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นำผลประโยชน์หรือรายได้จากการท่องเที่ยวที่ได้รับไปช่วยปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชน ส่วนประเด็นที่มีความพร้อมน้อย คือ การวางแผนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดย

ผนวกการลงทุนหรือต้นทุนด้านสิ่งแวดล้อมด้วย และการกำหนดกฎระเบียบ หรือบทลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนหรือบุกรุกพื้นที่ที่กำหนดไว้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ด้านการดำเนินงานผู้นำ อบต.มีความพร้อมโดยดำเนินการบำรุง ปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวตามนโยบายที่กำหนดไว้ไม่ทำลาย สิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นความดั้งเดิมหรือความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ได้ฟื้นฟูแหล่งธรรมชาติที่เสื่อมโทรมพัฒนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความพร้อมน้อย ในประเด็นได้จัดตั้งแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศครอบคลุมทุกหมู่บ้านและการ จัดเจ้าหน้าที่รับผิดชอบลาดตระเวนตรวจพื้นที่ที่เป็นเขตท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความคิดเห็นของประชาชน

การกำหนดนโยบาย วางแผนงาน การดำเนินงาน การจัดสรรงบประมาณ พบว่ามีความพร้อมน้อย ซึ่งพิจารณาเป็นรายด้าน ได้ดังนี้

ด้านการกำหนดนโยบายประชาชน มีความคิดเห็นต่อผู้นำ อบต.ว่ามีความพร้อมน้อย ในประเด็นการกำหนดนโยบายด้านการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไว้ในแผนพัฒนาตำบลประจำปี มีความคิดเห็นว่าผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบลมีความพร้อม

ด้านการวางแผน ประชาชนมีความคิดเห็นต่อผู้นำ อบต.มีความพร้อมน้อยในประเด็นมีการวางแผนนำผลประโยชน์ รายได้จากการท่องเที่ยวไปช่วยปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชน วางแผนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมให้น้อยที่สุด ผนวกการลงทุนหรือต้นทุนด้านสิ่งแวดล้อมในการวางแผนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นำความเด่นของแหล่งท่องเที่ยวที่ไม่เหมือนแหล่งท่องเที่ยวอื่นมาเป็นจุดขาย โดยจัดทำแผนการพัฒนาและส่งเสริมที่เหมาะสม

ด้านการดำเนินงาน ประชาชนมีความคิดเห็นต่อผู้นำ อบต.ว่ามีความพร้อมน้อย ในประเด็นการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรม ดำเนินการท่องเที่ยวที่เน้นความดั้งเดิมหรือความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ดำเนินการบำรุง ปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวตามนโยบายที่กำหนดไว้ การจัดตั้งแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศครอบคลุมทุกหมู่บ้านรวมทั้งจัดเจ้าหน้าที่รับผิดชอบลาดตระเวนตรวจพื้นที่ที่เป็นเขตท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และเผยแพร่ความรู้ด้านอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3. การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม

ผลการศึกษาพบว่าผู้นำ อบต.มีความพร้อมน้อย ในประเด็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเสนอความต้องการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่อผู้แทนของตนเพื่อนำสู่การพิจารณากำหนดนโยบายแผนงาน โครงการได้จัดกิจกรรมให้ประชาชนพบปะปรึกษาหารือเกี่ยวกับแนวทางการ

ดำเนินการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การประกอบธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อนาคตเปิดโอกาสให้คนท้องถิ่นที่เป็นเจ้าของพื้นที่เข้ามาดำเนินกิจการโดยไม่ถูกบงกชจากคนภายนอก แผนงานด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ปฏิบัติส่วนใหญ่มาจากความต้องการของประชาชนที่นำเสนอ กำหนดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการออกกฎระเบียบในการใช้แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ข่าวสารแก่ประชาชนให้เข้าใจถึงความสำคัญของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น ทางหอกระจายข่าวในหมู่บ้าน แผ่นพับและเมื่อมีปัญหาในแหล่งท่องเที่ยว อนาคตเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ให้ข้อเสนอแนะการแก้ไขปัญหาและความต้องการของประชาชน

ความคิดเห็นของประชาชนต่อผู้นำในด้านการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศพบว่ามีส่วนร่วมน้อย ซึ่งตรงกับผลการศึกษาในกลุ่มสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมน้อยเช่นเดียวกัน

4. การจัดสรรงบประมาณ

ด้านการจัดสรรงบประมาณผู้นำ อนาคตมีความพร้อมโดยได้จัดสรรงบประมาณ เพื่อการดูแลบำรุงรักษา แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น บำรุงต้นไม้ เก็บกวาดขยะ โดยให้ความสำคัญกับการลำดับปัญหาในการพัฒนาด้านคมนาคม คุณภาพชีวิตก่อนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และงบประมาณที่ได้รับจะใช้เพื่อพัฒนาด้านพื้นฐาน เช่น การก่อสร้างถนนเข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงกับด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

ส่วนประชาชนมีความคิดเห็นต่อผู้นำ อนาคตว่ามีความพร้อมโดยได้จัดสรรงบประมาณเพื่อการดูแล บำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น บำรุงต้นไม้ เก็บกวาดขยะ แต่งบประมาณที่ได้รับจะใช้เพื่อพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานมากกว่าด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมภายในแหล่งท่องเที่ยว และลำดับความสำคัญของปัญหาในการพัฒนา อนาคตจะเน้นทางด้านคมนาคม คุณภาพชีวิตก่อนการพัฒนาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

อภิปรายผล

การศึกษาความพร้อมของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า

ผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบลมีความพร้อมด้านการกำหนดนโยบาย การวางแผนงาน การดำเนินงาน และการจัดสรรงบประมาณ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ว่า ผู้นำ อบต.ยังขาดความพร้อมในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า ผู้นำ อบต. มีการกำหนดนโยบายการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนกำหนดนโยบายด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวรวมทั้งการบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์ กำหนดนโยบายด้านการท่องเที่ยว โดยเน้นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือเชิงอนุรักษ์ โดยเน้นการให้ความรู้และความเข้าใจในธรรมชาติและวัฒนธรรมไว้ในแผนพัฒนาตำบลประจำปี ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวตามแนวทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของ เทียนชัย มั่นมาน และคณะ (ม.ป.ป.) ที่กำหนดนโยบายว่า จะต้องเป็นการท่องเที่ยวในธรรมชาติที่สมบูรณ์และเน้นให้คุณค่าความรู้และความเข้าใจในธรรมชาติ วัฒนธรรม ด้านการวางแผนงาน ผู้นำ อบต.มีการวางแผนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมให้น้อยที่สุด กำหนดขอบเขตพื้นที่เพื่ออนุรักษ์ไว้เป็นพื้นที่เฉพาะเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนำความเด่นของแหล่งท่องเที่ยวที่ไม่เหมือนแหล่งท่องเที่ยวอื่นมาเป็นจุดขาย โดยจัดทำแผนการพัฒนามีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นำผลประโยชน์หรือรายได้จากการท่องเที่ยวที่ได้รับไปช่วยปรับปรุง คุณภาพชีวิตของประชาชน มีการดำเนินการบำรุง ปรับปรุง แหล่งท่องเที่ยวตามนโยบายที่กำหนดไว้ ดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศใน อบต.เน้นความดั้งเดิมหรือความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ด้านการจัดสรรงบประมาณ ได้จัดสรรงบประมาณเพื่อการดูแลบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น บำรุงต้นไม้ เก็บกวาดขยะ ทั้งนี้เนื่องจากเป็นอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลตามมาตรา 67 ต้องมีหน้าที่คุ้มครอง ดูแลและบำรุงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรวมทั้งมาตรา 68 การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินและการจัดทำกิจการด้านการท่องเที่ยว (กองราชการส่วนตำบล กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2543 : 18-19) และเป็นนโยบายยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด อำเภอ ที่กำหนดให้ท้องถิ่นต้องส่งเสริมการท่องเที่ยว การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรวมทั้งการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีในท้องถิ่น การใช้จ่ายงบประมาณส่วนใหญ่เน้นโครงสร้างพื้นฐานของ อบต.ซึ่งสอดคล้องกับกองกรรมธิการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา (2540) ได้รายงานเรื่องปัญหาการดำเนินการจัดตั้งและประสิทธิภาพของการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล สรุปว่า องค์การบริหารส่วนตำบล

ส่วนใหญ่มักจะใช้งบประมาณในการดำเนินงานเน้นหนักทางด้านพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของตำบล โดยเฉพาะด้านโครงสร้างพื้นฐานเป็นหลัก และจากรายงานการวิจัย เรื่องปัญหาการบริหารของ อบต. โดยสถาบันดำรงราชานุภาพกับกรมการปกครอง 2539 ซึ่งรวบรวมโดยโกวิท พวงงาม (2541) พบว่า การใช้จ่ายงบประมาณส่วนใหญ่เน้น โครงสร้างพื้นฐานของ อบต. เนื่องมาจากอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลกำหนดให้ต้องพัฒนาด้านเศรษฐกิจสังคม โดยเฉพาะการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนให้อยู่ดีกินดีก่อนการคุ้มครอง ดูแล บำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเห็นผลระยะยาว

ระดับความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล ผลจากการศึกษาพบว่า ผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบลมีความพร้อมน้อยในการอบรมประชาชนให้มีความรู้และร่วมมือกันเพื่อจัดตั้งกลุ่ม ชมรมต่าง ๆ เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรให้มิใช่แบบยั่งยืน การจัดอบรมเยาวชนในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมทั้งการจัดอบรมเพิ่มพูนความรู้ คูงาน ร่วมประชุมสัมมนาในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแก่สมาชิก อบต. อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ว่า ผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบลยังขาดความรู้ ประสบการณ์ และกลุ่มตัวอย่างสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ศึกษา ส่วนใหญ่ร้อยละ 56.60 ไม่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับการศึกษาหรืออบรมด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมากที่สุดอยู่ในช่วง 1 – 4 ปี ร้อยละ 61.40 จึงเป็นไปได้ที่ยังขาดประสบการณ์ในการจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตรงกับการประมวลข้อสรุปปัญหาและความต้องการของ อบต. ในการประชุมสัมมนาสมาชิก อบต. ที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒภาคใต้ และที่จังหวัดตาก รวมทั้งการประชุมเจ้าหน้าที่วิทยากร อบต. โดยโกวิท พวงงาม (2541) ได้สรุปปัญหาหลักของ อบต. คือ ขาดความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องอำนาจหน้าที่ของ อบต. และอำนาจหน้าที่ในฐานะสมาชิกหรือคณะกรรมการบริหาร อบต. ขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะในการบริหารงาน อบต. การจัดทำแผนพัฒนาตำบล การบริหารงาน การคลัง งบประมาณ และพัสดุ

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จากผลการศึกษาพบว่ากลุ่มสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมน้อย ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดและสอดคล้องกับผลการศึกษาในกลุ่มประชาชนพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมน้อยในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งตรงกับการศึกษาบทบาทของระบบราชการกับสภาตำบล ในการแก้ไขปัญหาท้องถิ่นของจังหวัดเชียงใหม่ของนภดล รัฐสุภางค์ (2538) พบว่า ระเบียบกฎหมาย กำหนดให้การบริหารงานสภาตำบลเป็นการดำเนินงานเฉพาะในกลุ่มบุคคลที่กำหนด ดังนั้นการให้ความสำคัญต่อการเสนอปัญหาความต้องการที่แท้จริงของประชาชนจึงมีน้อย และโกวิท พวงงาม (2541) สรุปปัญหาหลักของ อบต. พบว่า ประชาชน องค์กร หน่วยงาน

ราชการ ยังขาดความรู้ความเข้าใจและขาดการมีส่วนร่วมกับ อบต. แสดงให้เห็นถึงการดำเนินงานของสภาตำบล หรือองค์การบริหารส่วนตำบลที่ยังไม่มีการกระจายอำนาจสู่ประชาชนอย่างแท้จริง ไม่ให้ความสำคัญต่อการเสนอปัญหาความต้องการที่แท้จริงของประชาชน ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นส่วนหนึ่งของแนวคิดในเรื่องการกระจายอำนาจ ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่การให้มีส่วนร่วมรับรู้ ข้อมูล ร่วมตัดสินใจ และร่วมแสดงความคิดเห็น (ทวิวงศ์ ศรีบุรี, 2541 : 183) จากการศึกษาการได้รับข้อมูล ข่าวสารของประชาชน ส่วนใหญ่ได้รับจากผู้นำในหมู่บ้านมากที่สุดร้อยละ 55.30 สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีตำแหน่งในฐานะผู้นำของท้องถิ่น โดยเป็นประธานกลุ่มต่าง ๆ มากที่สุดร้อยละ 47.00 ซึ่งตรงกับแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของประธาน ดังสถิตบุตร (2538) ต้องประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนเห็นถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน พัฒนาอย่างยั่งยืน โดยชุมชนเอง ต้องผ่านการทำงานขององค์กรชุมชน การให้ข่าวสารสาธารณะอย่างต่อเนื่อง และประเวศ วะสี (2537) ได้กล่าวปาฐกถาในการสัมมนาเรื่องการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมของประชาชนในท้องถิ่นว่า ถ้าชุมชนมีความเข้มแข็ง มีการรวมตัวกัน มีการเรียนรู้ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จะจัดการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้เกือบทั้งหมด สอดคล้องกับการศึกษาเรื่องผู้หญิงชนบทกับสิ่งแวดล้อมของ ม.ร.ว.นริศรา จักรพงษ์ (2539) ผลการศึกษาพบว่า ผู้นำสตรีมีความเห็นว่าชาวบ้าน เจ้าหน้าที่ รัฐ ผู้นำชุมชน เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการรักษาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรเกือบทุกเรื่องบทบาทสำคัญอันดับแรกคือการรักษาสิ่งแวดล้อม และทั้งกลุ่มสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและกลุ่มประชาชนที่ศึกษา มีระดับการศึกษา คือ จบการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุดร้อยละ 38.60 และ 40.00 ตามลำดับ ซึ่งเป็นระดับการศึกษาที่ต่ำสุด สอดคล้องกับการศึกษาของ จีระพัฒน์ หอมสุวรรณ (2539) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนใน กิจกรรมของสภาตำบล : กรณีศึกษาสภาตำบลในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชนต่อกิจกรรมของสภาตำบลในระดับต่ำ ได้แก่ ระดับการศึกษา และระดับความรู้เกี่ยวกับองค์กรประชาชนที่ทำหน้าที่ในการพัฒนา

เมื่อแยกข้อมูลของ 3 ตำบลพบว่า ตำบลแม่ยาวผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบลมีความพร้อมด้านการกำหนดนโยบาย การวางแผนงานการดำเนินงาน การจัดสรรงบประมาณ และมีศักยภาพของชุมชนและพื้นที่มากกว่าตำบลบ้านคู่และตำบลคอยฮาง เนื่องจากมีทรัพยากรธรรมชาติที่เหมาะสมสำหรับพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอและจังหวัดมีนโยบายพัฒนาด้านการท่องเที่ยว รวมทั้งประชาชนมีความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตำบลบ้านคู่ผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบล มีความพร้อมด้านการกำหนดนโยบาย การวางแผนงาน การดำเนินงาน และการจัดสรรงบประมาณ ส่วนด้านศักยภาพของชุมชนและพื้นที่มีศักยภาพ

ของเมืองที่เอื้ออำนวยต่อการลงทุนและส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ได้แก่ สภาพภูมิประเทศที่สวยงาม แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ขนบธรรมเนียมประเพณีและการคมนาคมขนส่ง แต่ประชาชนขาดมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และตำบลคอยฮาง ผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบลมีความพร้อมเฉพาะด้านกาารกำหนดนโยบาย ส่วนด้านอื่นมีความพร้อมน้อย ด้านศักยภาพของชุมชนและพื้นที่ที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่เหมาะสมในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีนโยบายของอำเภอและจังหวัดพัฒนาด้านการท่องเที่ยว ประชาชนมีความต้องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอนุรักษ์จารีตประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่นต้องการ มีความรู้ด้านการอนุรักษ์ดิน น้ำ ป่าไม้ และมีการจัดเก็บรายได้เป็นอย่างดี แต่มีข้อจำกัดด้านการคมนาคม

ดังนั้นสรุปผลการศึกษาคั้งนี้พบว่า การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ องค์การบริหารส่วนตำบลมีความพร้อมในด้านการกำหนดนโยบาย วางแผนงาน การดำเนินงานและงบประมาณ แต่งบประมาณส่วนใหญ่เน้นด้านโครงสร้างพื้นฐานมากกว่า เช่น สร้างถนนเข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยว ด้านการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมยังขาดการประชาสัมพันธ์ การให้ข่าวสารข้อมูลแก่ประชาชน และไม่ให้ความสำคัญกับการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งเป็นการกระจายอำนาจสู่ประชาชนอย่างแท้จริง ด้านความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ ผู้นำ อบต. ยังมีความรู้ ประสบการณ์ การฝึกอบรมศึกษาดูงานด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการส่งเสริมความรู้ให้แก่ประชาชนและเยาวชนน้อย

ข้อเสนอแนะ

1. สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริง โดยมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นแก่ชุมชนอย่างสม่ำเสมอ
2. มีการเพิ่มพูนความรู้ด้านการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแก่ชุมชนและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลโดยการประชุม อบรม ดูงาน อย่างสม่ำเสมอ
3. การใช้จ่ายงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลควรครอบคลุมทุกด้านไม่เฉพาะพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานเท่านั้นควรให้ความสำคัญกับด้านพัฒนาสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น
4. ควรมีการศึกษาความพร้อมของผู้นำ อบต.ด้านการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภออื่น ในจังหวัดเชียงรายเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาและปรับปรุง การดำเนินงาน

และศึกษาเฉพาะด้านความรู้ ประสบการณ์ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของสมาชิก อบต.และประชาชนใน อบต.รวมทั้งการบริหารจัดการของ อบต.ในปัจจุบัน

5. ควรศึกษาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในประเด็นอื่นๆ ในอบต. เช่น การแยกขยะ การจัดการป่าชุมชน เป็นต้น

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University